

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΔΡΥΜΑ ΒΟΥΡΟΥ-ΕΥΤΑΞΙΑ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

Οδός Ιω. Παπαρηγοπούλου αρ. 5-7, 105 61 Αθήνα

Τηλ.: 210 3255498, 210 3256756, Fax: 210 3256756

e-mail: mveathen@otenet.gr, website: www.athenscitymuseum.gr

Αγαπητοί Φίλοι,

Το 2012 είναι η Χρονιά της Θεσσαλονίκης. Γιορτάζει τα 100 χρόνια από την απελευθέρωσή της και την ένταξή της στην ελληνική επικράτεια. Πιστεύουμε λοιπόν πως μια επίσκεψή του Συλλόγου μας στην όμορφη Νύμφη του Θερμαϊκού επιβάλλεται!

Θα μας συνοδεύσουν: το Επίτιμο Μέλος μας, Δρ Βυζαντινής Αρχαιολογίας, κ. Σταύρος Ι. Αρβανιτόπουλος και ο αγαπητός μας Αντώνης Ιωαννίδης, τον οποίο γνωρίσαμε στην τελευταία ωραία εκδρομή μας στη Θράκη.

Το παρακάτω πρόγραμμα δίνει τις γενικές γραμμές της όλης εκδρομής.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΡΙΤΗ 2 – ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2012

Τρίτη 2/10

Συνάντηση στο Αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος στις **09:30** και αναχώρηση με την πτήση CY 620G 02OCT T ATHSKG HK30 στις 10:40. Αφιξη στο Αεροδρόμιο *Μακεδονία* στις 11:30 και μεταφορά στην πόλη. Πρώτη επαφή με το πλούσιο παρελθόν της Θεσσαλονίκης μέσα από περιήγηση στο Μουσείο της ιστορίας της, που στεγάζεται (όχι τυχαίως) στο εδώ και δεκαετίες μνημείο-σύμβολο της πόλης, το **Λευκό Πύργο**, παράρτημα σήμερα του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού. Στο υποδειγματικώς αποκατεστημένο επταώροφο κυλινδρικό κτήριο του 15ου αι. παρουσιάζονται με σύγχρονο, ελκυστικό τρόπο (μέσα από φωτογραφίες, χάρτες, διαγράμματα, διαδραστικές οθόνες, ηχητικά ντοκουμέντα, πρωτότυπα αντικείμενα και ευρήματα ανασκαφών) ποικίλες εκφάνσεις του καθημερινού βίου και της ιστορικής πορείας των θρησκευτικών και εθνικών ομάδων που κατοικούσαν σε ένα από τα σημαντικότερα αστικά κέντρα του Βαλκανικού χώρου από την ελληνιστική περίοδο ως τον 20ό αιώνα. Στη συνέχεια μετάβαση στο επιβλητικό **συγκρότημα του Γαλερίου** και ξενάγηση στη **Ροτόντα**, κορυφαίο μνημείο της ύστερης ρωμαϊκής περιόδου, το οποίο στη συνέχεια μετατράπηκε σε χριστιανικό ναό και οθωμανικό τέμενος. Από τον πλουσιότατο διάκοσμο που απέκτησε κατά περιόδους (ορθομαρμαρώσεις, κόγχες με γλυπτά, ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, μαρμάρινη επίστρωση δαπέδου) διατηρείται μεγάλο μέρος των εξαιρετικής ποιότητας παλαιοχριστιανικών ψηφιδωτών και τμήμα των μεσοβυζαντινών τοιχογραφιών, που, μετά από τις πρόσφατες εργασίες αποκατάστασης, απέκτησαν και πάλι την αρχική τους λάμψη.

Μεταφορά στο ξενοδοχείο και τακτοποίηση. Το απόγευμα επιστροφή στο **συγκρότημα του Γαλερίου** και ξενάγηση σε δύο ακόμη τμήματά του: στην περιώνυμη **αψίδα** ("Καμάρα"), μέρος του κτηριακού συνόλου που σηματοδοτούσε τη διασταύρωση της Εγνατίας οδού με τη θριαμβική οδό που ένωνε το ανάκτορο με τη Ροτόντα, και στο ανεσκαμμένο και προσφάτως συντηρημένο τμήμα του άλλοτε αχανούς **ανακτόρου**, με δωμάτια καθημερινής διαβίωσης και

πολυτελείς χώρους υποδοχής διατεταγμένους σε δύο σειρές, γύρω από το κεντρικό αίθριο και τον περιμετρικό διάδρομο με τα επιδαπέδια ψηφιδωτά. Μετά το τέλος της περιήγησης, βόλτα στην παραλία, όπου τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται ένας εξαιρετικός χώρος περιπάτου.

Τετάρτη 3/10

Μετά το πρωινό ξενάγηση σε μνημεία της Άνω Πόλης: στη **Μονή Λατόμου**, στον οποίο σώζεται ένα από τα πρωιμότερα και αξιολογότερα ψηφιδωτά της παλαιοχριστιανικής περιόδου, καθώς και τοιχογραφίες του 12ου αι., χαρακτηριστικές της εποχής των Κομνηνών· στη συνέχεια στον **Άγιο Νικόλαο Ορφανό**, μικρό ναό (καθολικό άλλοτε μονής), με ένα από τα σημαντικότερα σύνολα τοιχογραφικού διακόσμου του 14ου αι. στη Θεσσαλονίκη και την αυτοκρατορία εν γένει· τέλος, στα περιόνυμα **τείχη της Άνω Πόλης**, σε τμήμα της οχύρωσης όπου συνυπάρχει η αρχική φάση (4ος αι.) με επεμβάσεις των παλαιολογείων χρόνων (14ος αι.). Γεύμα σε ταβερνάκι της Άνω Πόλης.

Το απόγευμα γνωριμία με τη διαχρονική παρουσία και τη δράση του εβραϊκού στοιχείου της πόλης μέσα από την ξενάγηση στο **Εβραϊκό Μουσείο** –που στεγάζεται σε ένα από τα ελάχιστα κτήρια εβραϊκής ιδιοκτησίας που γλύτωσαν από την πυρκαγιά του 1917– από υπεύθυνους του χώρου.

Πέμπτη 4/10

Μετά το πρωινό ξενάγηση στο αναγεννημένο **Αρχαιολογικό Μουσείο** από τη Διευθύντριά του, Δρα Πολυξένη Αδάμ-Βελένη: γνωριμία με την καθημερινή ζωή, την οικονομία, τη στρατιωτική και πολιτική οργάνωση, τη συγκρότηση και τη λειτουργία των πόλεων στο μακεδονικό χώρο από τα νεολιθικά έως και τα ρωμαϊκά χρόνια, με εξέχουσα την ενότητα για τις απaráμιλλης ποιότητας δημιουργίες από χρυσό των τεχνιτών της Μακεδονίας. Ακόμη, εξερεύνηση της εν πολλοίς άγνωστης ρωμαϊκής κυρίως περιόδου της ιστορίας της Θεσσαλονίκης, εποχής κατά την οποία καθίσταται το διοικητικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Διάλειμμα για καφέ/ελαφρύ γεύμα στο ατμοσφαιρικό καφέ του παρακείμενου Βυζαντινού Μουσείου. Ξενάγηση στη μόνιμη έκθεση του **Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού**, η οποία καλύπτει με σπάνια ευρύτητα και πληρότητα και με εξαιρετικά διδακτικό και εύληπτο τρόπο το σύνολο της βυζαντινής τέχνης και της καθημερινής ζωής στη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της αυτοκρατορίας από τον 4ο έως το 19ο αι. Το Μουσείο ευτύχησε να σχεδιαστεί από τον Κυριάκο Κρόκο (1941-1998), που συνέλαβε και πραγματοποίησε ένα σπάνιο (για τα ελληνικά δεδομένα δημόσιας αρχιτεκτονικής της τελευταίας πεντηκονταετίας) δείγμα υψηλής αισθητικής και μεγάλης λειτουργικότητας, που κηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο 8 μόλις χρόνια μετά την ανέγερσή του, το 2001.

Το απόγευμα ξενάγηση στην **Αχειροποίητο**, σεβάσμιο μνημείο του 5ου αι., τυπικό της πρώιμης εποχής της ανεγέρσεώς του, με συνεχή χρήση επί 16 αιώνες, που διατηρεί τον αρχικό γλυπτικό του διάκοσμο και μέρος του ψηφιδωτού διακόσμου και του μαρμάρινου δαπέδου του. Στη συνέχεια ξενάγηση στον επιβλητικό ναό της **Αγίας Σοφίας**, δείγμα της αυτοκρατορικής εύνοιας προς την ταλαιπωρημένη από τις συνεχείς εχθρικές επιδρομές και τους σεισμούς Θεσσαλονίκη των αρχών του 7ου αι., μνημείο-σταθμό της μετάβασης στην κυρίως βυζαντινή αρχιτεκτονική, με υψηλής ποιότητας ψηφιδωτό διάκοσμο της εικονομαχικής και της μεταεικονομαχικής περιόδου.

Παρασκευή 5/10

Μετά το πρωινό αναχώρηση για την επί τρεις αιώνες (5ο-2ο π.Χ.) λαμπρή πρωτεύουσα του μακεδονικού βασιλείου, την **Πέλλα**. Ξενάγηση από την Επίτιμη Έφορο Αρχαιοτήτων Δρα

Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, στο μοναδικής σημασίας για την ιστορία της αρχαίας κατοικίας και της πολεοδομικής οργάνωσης τμήμα της πόλης, όπου διακρίνονται πολυτελείς κατοικίες των ελληνοιστικών χρόνων (που διασώζουν τα περίφημα ψηφιδωτά τους δάπεδα και την ανωδομή σε εντυπωσιακό ύψος) και η αγορά· ακόμη, ξενάγηση στο νεόδμητο αρχαιολογικό μουσείο, με ευρήματα από την αγορά, τα ιερά, τα νεκροταφεία, τις κατοικίες, το ανάκτορο. Επιστροφή στη Θεσσαλονίκη και, εφ' όσον ο χρόνος το επιτρέπει, σύντομη επίσκεψη στη **Ρωμαϊκή Αγορά**, στο κέντρο του δημόσιου βίου από το 2ο ως τον 5ο αι. μ.Χ., όπου αποκαλύφθηκαν κτήρια ποικίλων χρήσεων: ωδείο/βουλευτήριο, νομισματοκοπείο, δημόσιο αρχείο, αίθουσες και στοές που στέγαζαν δημόσιες υπηρεσίες.

Το απόγευμα ξενάγηση στο μοναδικό μνημείο της μεσοβυζαντινής περιόδου στη Θεσσαλονίκη, το ναό της **Παναγίας των Χαλκέων**, εξαιρετο δείγμα της "κωνσταντινουπολίτικης σχολής" της αρχιτεκτονικής που διαθέτει και αξιόλογο τοιχογραφικό διάκοσμο, και περιδιάβαση **στα οθωμανικά μνημεία** της πολυσήμαντης Εγνατίας οδού.

Σάββατο 6/10

Μετά το πρωινό ξενάγηση στο μοναδικό επισκέψιμο μνημείο της Τουρκοκρατίας, τα **Λουτρά Παράδεισος** (*Μπέη χαμάμ*), το παλαιότερο στη Θεσσαλονίκη (1444) και το μεγαλύτερο στην Ελλάδα συγκρότημα λουτρών, σωζόμενο (μετά και από τις τελευταίες αναστηλωτικές εργασίες) σε πολύ καλή κατάσταση, μαζί με τον τοιχογραφικό και τον ανάγλυφο διάκοσμό του. Στη συνέχεια ξενάγηση στον εμβληματικό ναό του προστάτη της πόλης, **Αγίου Δημητρίου**, που παρά την εκτεταμένη καταστροφή του 1917 διατηρεί σημαντικό ποσοστό της αρχιτεκτονικής δομής και του διακόσμου (ψηφιδωτού, γλυπτικού, τοιχογραφικού) του 5ου και του 7ου αι., ενώ στο υπόγειο διασώθηκε τμήμα του ρωμαϊκού λουτρού όπου μαρτύρησε ο Άγιος, διασκευασμένο σε μικρό μουσείο γλυπτικής του ναού. Τέλος, ξενάγηση στο ναό των **Αγίων Αποστόλων**, το πλέον αξιόλογο δείγμα παλαιολόγειας αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής στη Θεσσαλονίκη, έργο του Πατριάρχη Νίφωνος (1310-1314). Καθολικό μονής αρχικώς, μουσουλμανικό τέμενος στη συνέχεια (16ος-20ός αι.), σήμερα ενοριακός ναός, διατηρεί σε μεγάλο ποσοστό τα αριστουργηματικά ψηφιδωτά και τις σύγχρονες τους τοιχογραφίες, με στενότερη συγγένεια με τα κορυφαία έργα της κωνσταντινουπολίτικης τέχνης των αρχών του 14ου αι.

Απόγευμα ελεύθερο. Για όσους το επιθυμούν, μετάβαση στο **Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης** για τη συναυλία "Σμύρνη – Τα τραγούδια του έρωτα" με το Γιάννη Κότσιρα και την Εστουδιαντίνα.

Κυριακή 7/10

Μετά το πρωινό μετάβαση στη **Γέφυρα (Τοψίν)**, στην περίφημη έπαυλη Μοδιάνο, όπου είχε εγκατασταθεί το Γενικό Στρατηγείο του Ελληνικού Στρατού τις παραμονές της παράδοσης της Θεσσαλονίκης (26 Οκτωβρίου 1912) και ξενάγηση στο νεοσύστατο **Στρατιωτικό Μουσείο Βαλκανικών Πολέμων**, όπου εκτίθενται κειμήλια από τα στρατεύματα των 6 εμπολέμων (Ελλάδος, Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Σερβίας, Βουλγαρίας, Μαυροβουνίου, Ρουμανίας), χάρτες, διοράματα, φωτογραφίες, λιθογραφίες από τους καθοριστικούς για την πορεία της Ελλάδος πολέμους. Θα δούμε επίσης το σεμνό ταφικό μνημείο, τεσσάρων τετραγωνικών μέτρων, όπου φυλάσσονται τα οστά του οθωμανού Διοικητή της Θεσσαλονίκης Χασάν Ταχσίν Πασά και του υιού και υπασπιστή του Κενάν Μεσαρέ, έργο του εγγονού του Ταχσίν Πασά, Σαχίν Σέργιου Μεσαρέ, αρχιτέκτονας και πολεοδόμος. Η επίσκεψη αποτελεί απότιση φόρου τιμής και συγχρόνως αφετηρία προβληματισμού για την πορεία της χώρας μας κατά τη διάρκεια των 100 αυτών χρόνων που συμπληρώνονται φέτος από το θρίαμβο των Βαλκανικών Πολέμων. Στη συνέχεια επιστροφή στην πόλη και ξενάγηση στο **Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα**,

δραστήριο κέντρο μελέτης της σύγχρονης ιστορίας και της πολιτιστικής ταυτότητας της Μακεδονίας, με έμφαση στην ιδιαίτερος κρίσιμη περίοδο του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αι. Στο διάωροφο νεοκλασσικό του 1893, που σχεδιάστηκε από τον Ernst Ziller και ανεγέρθηκε με δαπάνη του Ανδρέα Συγγρού στεγάζοντας στη συνέχεια το Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στην τουρκοκρατούμενη Θεσσαλονίκη και ανεπισήμως το κέντρο σχεδιασμού και οργάνωσης του Μακεδονικού Αγώνα υπό τον πρόξενο Λάμπρο Κορομηλά, παρουσιάζεται η πορεία της Μακεδονίας καθ' όλο το 19ο αι. έως την απελευθέρωση του 1912 και την αναβίωση της αμφισβήτησης της ελληνικότητας του χώρου μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας το 1991. Στα Μουσεία θα μας ξεναγήσει ο Διευθυντής τους, Συνταγματάρχης ε.α., κ. Βασίλης Νικόλτσιος.

Νωρίς το απόγευμα αναχώρηση για το Αεροδρόμιο *Μακεδονία* και επιστροφή στην Αθήνα με την πτήση CY 625G 07OCT S SKGATH HK30 στις 19:00. Άφιξη στο Αεροδρόμιο *Ελευθέριος Βενιζέλος* στις 19:50.

Το ανωτέρω πρόγραμμα έχει διαμορφωθεί από το Δρα Σταύρο Αρβανιτόπουλο και ενδέχεται να υποστεί μικρές αλλαγές βάσει των περιστάσεων.

Ελάχιστη συμμετοχή: 25 άτομα

Ανώτατη συμμετοχή: 35 άτομα.

Τιμή κατ' άτομο: σε **δίκλινο 700 €**, επιβάρυνση μονόκλινου **150 €**.

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ:

- Αεροπορικά εισιτήρια με φόρους αεροδρομίων,
- Πολυτελές πούλμαν για όλες τις μεταφορές και μετακινήσεις βάσει του προγράμματος
- 5 διανυκτερεύσεις στο Egnatia Palace (4*) με πρωινό μπουφέ,
- Ξεναγός καθ' όλη τη διάρκεια της εκδρομής,
- Ταξιδιωτική ασφάλεια,
- Όλοι οι φόροι.

Δηλώσεις συμμετοχής: Αμέσως στα γραφεία του Συλλόγου, οδός Ι. Παπαρηγοπούλου αρ. 5, καταβάλλοντας προκαταβολή 300,00€. Η εξόφληση της εκδρομής θα γίνει έως την Τρίτη 25 Σεπτεμβρίου 2012. Τηλέφωνα: 210 3255498 και 210 3256756 (Δευτέρα έως Παρασκευή 10:00 – 14:00).

Ενημερωτική Συνάντηση: Την Τρίτη 25 Σεπτεμβρίου 2012 και ώρα 11:00' στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών – Ίδρυμα Βούρου-Ευταξία, θα γίνει ενημέρωση για την εκδρομή από το Δρα Σταύρο Ι. Αρβανιτόπουλο.

Με Φιλικούς Χαιρετισμούς

Ο Πρόεδρος
Καθηγητής Εμμανουήλ Μικρογιαννάκης

Η Γενική Γραμματεύς
Έφη Θ. Σπυροπούλου